

80. rocznica powstania Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość. Wyjątkowe pamiątki na wystawie w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie

Autor: Opracowanie: Jolanta Białek 17 października 2025 [3 min czytania](#)

„O duszę i charakter Narodu Polskiego” – to motto wystawy opowiadającej o dziejach i roli Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, którą można będzie oglądać w Muzeum AK w Krakowie od poniedziałku (20 października). Ekspozycja powstała z okazji przypadającej w tym roku 80. rocznicy powołania WiN, najważniejszej organizacji powojennego podziemia niepodległościowego w Polsce. Pokazane zostaną pamiątki wyjątkowe, m.in. artefakty. Patronat medialny nad wystawą objęli Dziennik Polski i Gazeta Krakowska.

Gryps z więzienia, kurtka dowódcy, pistolet ostatniego partyzanta

Na potrzeby tej ekspozycji przestrzeń **Muzeum Armii Krajowej w Krakowie (ul. Wita Stwosza 12)** została specjalnie zaaranżowana, a wystawa „O duszę i charakter Narodu Polskiego. Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość” będzie różnorodna i wielowątkowa.

Na 35 planszach przedstawiono sytuację polityczną w Polsce po zakończeniu II wojny światowej, genezę WiN, główne kierunki aktywności zrzeszenia (m.in. akcje „Ż” i „O”, działalność informacyjną i wywiadowczą, zbrojny opór), a także jego zwalczanie przez komunistyczne służby i represje wobec jego działaczy.

Wystawę organizują Instytut Pamięi Narodowej, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w

Warszawie. Partnerem projektu jest Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia WiN w Krakowie.

Otwarcie ekspozycji zaplanowano na 20 października, o godz. 12. Opowieść o WiN będzie dostępna do 31 stycznia 2026 roku.

Najważniejszy konspiracyjny przeciwnik komunistów

Zrzeszenie **WiN** było najważniejszą i najliczniejszą organizacją powojennego podziemia zbrojnego, wywodzącą się wprost z **Armii Krajowej**. Zostało powołane 2 września 1945 roku w Warszawie przez pięciu byłych oficerów Komendy Głównej AK z płk. Janem Rzepeckim na czele.

- Wobec powstania na mocy postanowień jałtańskich uznanego przez aliantów zachodnich Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, twórcy WiN stwierdzili, że szersza walka zbrojna może prowadzić do represji, a szansą na uratowanie suwerenności i demokracji są zapowiedziane wybory do Sejmu Ustawodawczego. Zrzeszenie miało więc skoncentrować się na konspiracyjnej działalności propagandowej i informacyjnej. Wobec komunistycznych represji prowadziło jednak działania z zakresu samoobrony, z czasem podporządkował mu się też szereg oddziałów i zgrupowań partyzanckich. **Zrzeszeniem kolejno kierowali: Jan Rzepecki, Franciszek Niepokólczycki, Wincenty Kwieciński i Łukasz Ciepliński** - przypomina Muzeum Armii Krajowej w Krakowie.

Przez ponad dwa lata zrzeszenie stanowiło najważniejszego konspiracyjnego przeciwnika komunistów. Było dla powojennego podziemia tym, czym **Armia Krajowa** dla oporu podczas II wojny światowej. Nie udało się jednak uniknąć sterroryzowania społeczeństwa i sfałszowania wyborów.

Pomimo fiaska pierwotnych założeń, WiN kontynuował działalność trwając w konspiracji, informując świat o losach kraju i oczekując na zmiany sytuacji międzynarodowej. **Ostatni, IV Zarząd Główny zrzeszenia, został rozbity w listopadzie 1947 roku.** Zamordowanie 1 marca 1951 roku prezesa Łukasza Cieplińskiego wraz z towarzyszami z IV Zarządu Głównego WiN, stało się podstawą do ustanowienia 1 marca **Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”**.

<https://www.msn.com/pl-pl/wiadomosci/polska/80-rocznica-powstania-zrzeszenia-wolno%C5%9B%C4%87-i-niezawis%C5%82o%C5%9B%C4%87-wyj%C4%85tkowe-pami%C4%85tki-na-wystawie-w-muzeum-armii-krajowej-w-krakowie/ar-AA1OGkE0>